

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 89

Číslo 12

22. března

Cena: 7 Kč

DUCHOVNÍ SLUŽBA V ARMÁDĚ – ZAJIŠTĚNÍ MRAVNÍ VÝCHOVY VOJÁKŮ

Náš první vojenský kaplan po roce 1989 působil na misi v Bosně a Hercegovině v roce 1996. Na základě pozitivní zkušenosti, kterou armáda získala, byla v roce 1998 uzavřena dohoda mezi církvemi sdruženými v ERC, Českou biskupskou konferencí římskokatolické církve a ministerstvem obrany o duchovní službě v armádě. Od roku 2006 je hlavním vojenským kaplanem pplk. Mgr. Jan Kozler, duchovní naší církve. Český zápas přinese seriál článků o duchovní službě v různých zemích i u nás. Dnes začínáme seznámením s tím, jak vypadala duchovní služba za 1. republiky.

„Obrana státu vyžaduje nejen zmobilizování všech technických prostředků, nýbrž i zajištění všeho toho, co má z může mít vliv na udržení dobrého ducha a morálky těch, kteří tvoří brannou moc. Je v životním zájmu státu, aby vojín, nastupující vojenskou službu, byli uspokojeni v zájmech, které tvoří jejich rodinný život. Vyrhnout lidi z jejich prostředí bez zabezpečení rodin a vlastní existence by znamenalo nejnebezpečnější průlom do stavby obrany státu.“

Ministr sociální péče

**Jaromír Nečas -
projev**

**v Československém parlamentu
v sociálně-politickém výboru
dne 11. března 1937**

Dva roky a čtyři dny před jednou z největších novodobých tragédií českého národa (události 15. března 1939) jasně charakterizoval výše zmíněný ministr nastolené záměry všestranného zabezpečení zájmo-

vých osob při obraně demokratického státu od roku 1918. Tyto záměry se týkaly ekonomického, sociálního, ale i duchovního zabezpečení příslušníků branné moci Československé. Je zřejmé, že ekonomické a materiální zabezpečení těchto osob bylo značně poznamenáno důsledky světové hospodářské krize na přelomu 20. a 30. let. Naopak duchovní zabezpečení se rozvíjelo v duchu demokratických tradic při respektování práva náboženského vyznání a bez ohledu na hospodářský vývoj. Duchovní služba tak výrazně spolupracovala o sociálním postavení příslušníků branné moci, což se příznivě odráželo v kvalitě armády.

Vznik samostatné Československé republiky v roce 1918 znamenal podstatné změny v postavení vojenských duchovních. Bezprostředně po událostech 28. října 1918 do služeb vojenských duchovních vstoupilo 114 kaplanů, z tohoto počtu bylo

Hlavní vojenský kaplan Armády České republiky pplk. Mgr. Jan Kozler na bohoslužbách v chrámu sv. Mikuláše

38 polních v aktivní službě a 76 v záloze. Zároveň byl pro potřeby armády vydán předpis – Duchovní služba v míru a za branné pohotovosti státu. V tomto předpise byly stanoveny úkoly vojenské duchovní služby, a to od správy vojenských matrik, koste-

lů až po zajištění náboženské a mravní výchovy vojenských osob. Společným znakem stanovených úkolů pro duchovní službu bylo uvádět v soulad plnění náboženských povinností vojenských osob se zvláštními potřebami obrany státu a dbát, aby tyto povinnosti mohly být konány.

V srpnu 1919 vydal ministr národní obrany Václav Klofáč rozkaz k redukci početního stavu vojenských duchovních v době míru na 36. V roce 1921 bylo zřízeno duchovní oddělení všeobecně vojenského odboru, které se skládalo ze tří skupin: pro církve římskokatolickou, evangelickou a československou. Duchovní správy byly u všech vyšších velitelství a některých armádních služeb. Zároveň byly u některých místních vojenských velitelství vytvořeny výpomocné duchovní správy a vznikla škola pro výchovu důstojníků duchovní služby v záloze.

V roce 1925 se počty vojenských duchovních ustálily na 32 římskokatolických, pěti evangelických a jednom z Československé církve. Zároveň byly stanoveny personální počty vojenských duchovních pro případ válečného stavu. Tyto počty byly v následujícím složení: 104 římských katolíků, 2 řečtí katolíci, 26 evangelíků, 16 z Československé církve a 1 židovského rabína.

Za období první republiky spravovalo ministerstvo národní obrany vojenské kostely v Praze, Terezíně, Josefově, Olomouci, Brně, Hranicích na Moravě a Trnavě. Jinak měli vojenská duchovní k dispozici kaple v kasárnách, vojenských nemocnicích, invalidovnách v Praze a v Hořicích a věznicích. Ve všech vojenských posádkách a útvech však nebyli vojenská kaplani. Duchovní službu pro vojenský personál v těchto místech zabezpečovali občanští

duchovní, jejichž činnost byla honorována vojenskou správou. Účast na náboženských obřadech byla vždy pro vojenský personál dobrovolná. Všichni vojenská kaplani se za 1. republiky podřizovali stejnojmenným předpisům jako ostatní důstojníci. Výsadou bylo, že nenosili šavle a při církevních obřadech pak používali liturgická roucha podle stanov svých církví.

Duchovní službu v armádě respektovala všechna náboženství, např. v roce 1937 byly zálohy vojenských duchovních rozšířeny o 3 důstojníky pravoslavné církve a 3 důstojníky židovského vyznání. Mnoho vojenských duchovních se také podílelo prostřednictvím zvláštní výuky na likvidaci negramotnosti u povolanců do vojenské služby ze sociálně a ekonomicky zaostalých regionů. Při této výuce si žádný z vojenských duchovních nevybíral vojáky podle náboženského vyznání, všechny potřebné vyučoval podle stejných zásad.

Duchovní služba byla zlikvidována po okupaci nacistickým Německem k 31. červenci 1939. Její tradice převzali vojenská kaplani za II. světové války v československých vojenských jednotkách ve Velké Británii, ve Francii, na Blízkém východě a v Africe. V československých jednotkách, které se zúčastnily bojů na východní frontě (armádní sbor Ludvíka Svobody) nebyla duchovní služba obnovena. V těchto jednotkách byl podle sovětského vzoru vybudován politický aparát výchovy a osvěty. Tento aparát sloužil k prosazování komunistické ideologie mezi vojáky a po nastolení komunistické diktatury v Československu po roce 1948 přispěl k deformaci morálních hodnot a mezilidských vztahů.

Jaroslav Šetek

SPOLEČNÉ HLEDÁNÍ BÁSNÍKA A SOCHAŘE

Zdá se to až neuvěřitelné, ale 25. března tomu bude již osmdesát let, co tento svět opustil tvůrce a básník Otokar Březina. Jeho osobnost stála nad všemi konfesemi. Co jej však pojilo k naší Církvi československé (husitské), bylo jeho přátelství s Františkem Bílkem. Právě o společném duchovním hledání těchto dvou tvůrců bude pojednávat následující článek.

Otokaru Březinovi ze všech významných osob, se kterými přišel do styku, nejbližší stál a nejdéle a nejtrvaleji v jeho blízkosti zůstal František Bílek. Sochařova díla jediná zdobila Březinův pokoj v Jaroměřicích. Bílek, kromě S. Boušky, byl jediný, komu Březina napsal tak říkajíc příležitostný text v podobě Úvodu k Bílkovu Otčenáši z roku 1901. Když pro básníka připravují v Jaroměřicích oslavy šedesátého výročí narození, ten odjíždí raději k Bílkům do Chýnova. V roce 1926 se dokonce velice ostře vyslovil proti výroku prezidenta Masaryka, kterého si jinak velice vážil, na adresu Bílkovu. Řekl: „Masaryk Bílka vyhledává, ale Masaryk nikdy k němu nepřišel, ačkoli jeho dílna je vedle hradu. Masaryk nemá kompetenci mluvit o něm.“

V prvním dopise na Bílkovy otázky: „Co jsme? Co tu chceme? Co máme být?“ odpovídá: „Jdu osamělý jako Vy. Bloudí někteří mým dílem jako podél řeky...“ a pokračuje: „Umění jest mi jazykem, jímž duše vyslovuje

svůj úžas z kosmu, do něhož je zajata, svou bolest a kajícínost, extasi své modlitby a naděje a sladkost mystického objetí všech nesčíslných bratří; umění je vlastní, vnitřní řeč člověka, ztracenou a v bolestech znovu nabyvanou, schopnou nadzemského zvýšení, serafického rozjasnění, hvězdné lehkosti. Umělec kráčí k dokonalosti svého díla dokonalostí svého života.“ Poslední věta jako by byla vyřčena samotným Bílkem. Mravní dokonalost života byla mu více než umělecké dílo. O svých dílech hovořil jako o negativních třískách, které odlétávají při stavbě skutečného díla – naplnění představy dokonalého života.

Jak si tedy nakonec sám sochař odpovídá na vyřčené otázky? Bílkovo myšlení v tomto období proniká soucitněji a láskyplněji k pozemskému životu. Zoufalá bolest Otčenáše se začíná vytrácet. A je to právě Březina, jenž má nepopíratelný vliv na smířlivější tón Bílkových postojů. Sochař svou odpověď předkládá ve třech částech myšlenkového cyklu **Život: I. Slepí** (tj. odpověď na otázku kdo jsme), **II. 1. Jak Milost se k nám sklání v ženě andělské**, **2. Jak Milost se k nám sklání v dítěti spasiteli**, **3. Vím; III. Účel našeho žití (Zarůstání do stromu bratří)**.

Jakou inspirací byla Březinova poezie i jeho eseje pro Bílkovo dílo, dozvídáme se například z dopisu A. Pammrové, ve kterém básník líčí i své první

pocity z návštěvy Chýnova: „Chodili jsme s Bílkem a jeho paní po chýnovských lesích, hovořili o svých duševních cestách, cílech života, odpovědích, jimiž k našim otázkám tisíci hlasy mluví země. Kouzelný nástroj analogie, která je klíčem všeho poznání, je před ním na dosah ruky jako každý jiný nástroj jeho dílny. Žije krásný a silný život dělníka a kněze, život kontemplace a práce jako v prvních dobách křesťanství... Pro vídeňskou výstavu měl právě přichystáno sousoší Slepí, inspirované mou básní z Rukou...“

Tento příklad není zdaleka jediným na společné cestě za budováním budoucího duchovního člověka. Nalézáme však i moment, kdy postoj obou zdá se být odlišný. Přestože O. Březina napíše: „Bílkův Ukřižovaný ve vznešeném rozpětí jako vidění z extáze roste k výši, nehmotný s onou podivuhodnou tváří, jenž náleží k nejčistšímu, co Bílek dosud vytvořil, a kde v mystické transformaci bolest nesčíslných proměnila se v záření boha,“ sám nikdy přímo Ježíše ve svém díle nezmiňuje. Emanuel Chalupný o této rozdílnosti napsal: „Březina mi říkal kolem roku 1910, že Bílek dává se příliš poutat katolickým názorem a kultem, >kdežto já<, řekl o sobě, >se od toho všeho pořád více vzdaluji.< Bílek zase říkal, a to přímo, jako jemnou výtku, že Březina k Pánu Ježíši nedošel, totiž Dokončení na str. 3

Vzpomínka na časy minulé

V dobách existence Husovy bohoslovecké fakulty bylo spojení teologického učení s církví mnohem těsnější, než je tomu tak v současnosti. Učitelé jednotlivých oborů svolávali své žáky a příznivce během školního roku jednou měsíčně na společné schůze kateder, na kterých probíhaly přednášky a diskuse. Zájemci z řad farářů přijížděli i z celkem dost vzdálených míst. Jednou z nejoblíbenějších kateder byla katedra biblická, kterou společně vedli profesor Jindřich Mánek a můj manžel profesor Vladimír Kubáč. Těchto schůzí jsem se sice osobně neměla nikdy možnost zúčastnit, ale věděla jsem o všem, co se na nich dělo. Můj manžel se na tyto schůzky těšil a velmi důkladně se i připravoval. Tato setkání měla svůj význam. Studenti se sblížovali s faráři a opravdoví zájemci o obor dostávali příležitost se uplatnit se svými příspěvky.

Můj manžel se snažil přinést i různé zajímavosti ze zahraničních i tuzemských časopisů, které pak našly své další využití na biblických hodinách. Schůze biblické katedry měly i určitý společenský význam. Přítomní nalezli čas si vzájemně popovídat, sdělit si své starosti i radosti, případně si i nějak pomoci. Vzpomínám si na jednu pravidelnou návštěvnicí, farářku Čestmíru Vičkovou z Ostravy. Byla jednou z prvních pacientek, která se podrobila operaci kyčelního kloubu. Byla velice statečná i později, když onemocněla rakovinou. Můj muž se snažil být jí duchovní oporou.

Setkávání na schůzích biblických kateder tedy pro mnohé znamenalo mnohem více, než jen to, čemu se dnes říká celoživotní vzdělávání. Za totalit bylo mnohým z nás zle a tak jsme hledali blízkost spřízněných duší. Dnes se to vytrácí a je to opravdu, jak pro jednotlivce, tak i pro církev, škoda.

Apeluji tedy při příležitosti nedožitých osmdesátých narozenin (14. dubna) mého manžela prof. Vladimíra Kubáče na jeho bývalé žáky, aby opět navázali spojení mezi sebou. Nastávají nám všeobecně horší časy. Zapomeňme na vzájemnou nevraživost, mějme se mezi sebou rádi a semkněme se do jednoho houfu ke společné práci i k vzájemné opoře.

Někdy se mezi námi hodně hovoří o ekumenickém sblížení, zatímco máme předaleko k sousední náboženské obci. A tak tedy napomínám církev společně s apoštolem Pavlem: Čiňme dobře všem, zejména však těm, kteří jsou společné víry.

Jindřiška Kubáčová

Z kazatelského plánu

4. neděle postní

Téma: Blaze těm, kdo působí pokoj

Odejít někam, kde bych měl pokoj, dočkat se toho, až budu mít ode všeho pokoj, není smyslem blahoslavenství. Na tomto blahoslavenství se podílí ten, kdo je upřímně znepokojován situacemi, které jsou ve světě a ohrožují pokoj. Tvůrce pokoje však neumdlévá. Je podoben rozséváči, který rozsévá pro lidstvo pozitivu v podobě žehnaní, lásky a pokoje. To nás vede k poznání, že nikomu nemůže pomoci ten, kdo sám se zmítá v nepokoji a pokoj Ježíše Krista nepřijal.

Vstup: Est 4,13-17

Tužby:

2. Za požehnaný pokoj v našich domovech, v národech naší vlasti, mezi církvemi a státy celého světa...
3. Abychom všichni silami darů víry, naděje a lásky přispívali k porozumění, a tak mír na tomto světě uchovali...

Epištola: Jk 3,7-18

Evangelium: Mt 5,9

K obětování: Fp 4,6-7

K požehnání: 1 Pt 3,10-11

Modlitba:

Děkujeme, Spasiteli náš, že jsi nás vzal na milost a že jsi nás sjednotil s Otcem v Duchu svatém. Ty jsi jediný, kdo nás může učinit tvůrci pokoje, blahoslavenými, kteří v tobě hledají a nalézají pokoj, aby jím mohli posloužit všem znepokojeným a zneklidněným. Amen.

Vhodné písně: 68; 245; 323

PŘEČTĚTE SI V BIBLI

Naše církve náležejí k reformačním církvím, které mají za základ zbožnosti Písmo svaté. Ale v některých našich náboženských obcích se bohužel nekonají biblické hodiny. Proto postupně předložíme několik programů pro ty věřící, kteří se doma sami chtějí sblížit s Bibli. Věříme, že tato četba je bude inspirovat k zamýšlení a modlitbě.

(pokračování z minulého čísla)

Velmi vzdělaný a výmluvný Žid Apollos, který byl původem z Alexandrie, dovedl přesvědčivě vykládat Písmo a s velkým nadšením mluvil o Ježíši. Když ho v synagoze v Efezu slyšeli manželé Akvila a Priscilla, vzali ho k sobě domů a ještě důkladněji ho poučili o evangelium.

Sk 18,24-28

Vyučování sloužilo nikoli teorii, ale bylo návodem k utváření nového života v Kristu a k budování církve.

Ko 1,28; Ř 12,7; 1 Tm 4,11; 6,1-4; 1 Tm 1,3-7

Jak byli křesťané vyučeni v Efezu, v Kolosech, v Tesalonice, v Antiochii.

Ef 4,20-24; Ko 1,28; 2,6-10; 2 Te 2,15; Sk 15,35

Kdo má dar učit, ať učí. Služba vyučovat je podobná štafetě.

Ř 12,7; 2 Tm 2,1-2

Umění vyučovat je duchovní dar. Křesťanští učitelé jsou zmiňováni vedle apoštolů, proroků, evangelistů a pastýřů ve sborech.

Sk 13,1; Ř 12,3-8;

1 K 12,27-31; Ef 4,11-14

Co my děláme pro víru svých synů a dcer? I dnes je nutné vyučování o Ježíši Kristu a o novém způsobu života podle evangelia – a to vyučování pro děti i pro dospělé. Rodiče, vypravujte dětem o svých zkušenostech s Bohem! Pošlete své děti do nedělních skupin duchovní péče! Chodte s nimi na bohoslužby! Nestyďte se vydávat svědectví o svém Pánu!

Př 22,6; Ž 9,2; 2 Tm 2,24-25; 4,1-5; 1,8; Ř 1,16

***

Den Hospodinův a nové naděje

U proroků se často setkáme s pojmem "den Hospodinův". Týkal se tento den soudobých Božích soudů anebo daleké budoucnosti na konci věků, kdy Bůh usedne na trůn a zjeví svou slávu a vládařskou moc? Podívejme se do dějin Izraele.

V pohnutých dobách od 8. do 6. stol. př. Kr. se objevila řada proroků. Na severu v Izraeli působili za krále Jarobeáma proroci Ámos a Ozeáš. Na jihu v Judsku působil prorok Izajáš za krále Uzijáše, Jótama a Chizkijáše, za Jótama také prorok Micheáš, později za krále Jošijáše proroci Sofonjáš, Nahum a Jeremjáš, za krále Jójakima při první deportaci působil v babylónském zajetí prorok Ezechiel, při druhé deportaci za krále Sidkijáše prorok zvaný Druhý Izajáš.

Tito a další proroci oznamovali do současné politické situace místní i mezinárodní důležité Boží vzkazy. Viděli zpupnost pohanských říší, které Boží lid ohrožovaly, i modlářství, kterým se lid vzdaloval od Hospodina. Základní prorockou zvěstí byl "den Hospodinův" – "onen den". Pod tím označením ohlašovali proroci Boží soudy nad národy i nad Božím lidem, pokud se zpronevěřil, a to v tehdejší době zde na zemi.

Několik příkladů:

Den Hospodinův je den účtování, odplaty, pomsty Hospodinovy

Iz 34,8

Je to den tmy

Am 5,18-20

Je to den Hospodinova hněvu, den prchlivosti, úzkosti a tísně, den zničení a zpusťování, den hrozný

Sf 1,7-10.14-16.18

Je to den (jsou to dny) navštívení, pomsty

Jr 46,10.21; 50,27; 51,47.52

Je to den zmatku, prchlivosti, pádu, oblaku a mráкотy

Ez 7,7.10.12; 26,18; 27,27; 29,21; 30,2-3

Je to den tmy, spojený se zeměřesením a kosmickými změnami

Am 8,8-9; Mi 1,3-4.6;

Za 14,1.6-7; srov. 1 Pt 3,8-13;

Ez 38,18-23; Jl 2,1-11

Představy o dni Hospodinově se přesouvají z historie ke konci věků, k posledním dnům, ke sklonku dnů a k počátku nového věku. (Posledními věcmi světa a člověka se zabývá eschatologie.)

Iz 2,2.4.6-22; 48,47; 49,39; Ez 38,16-23; Oz 3,5

Přečtené texty nás ujišťují, že Bůh se svými soudy prochází dějinami a že je i dnes pánem nad národy i nad sebevědomými vládci, že Bůh zasahuje do mezinárodního dění a čas od času - v ten pravý den - účtuje s tyranou a pomáhá porobeným a utištěným.

Da 4,14.31-32; Ž 67,5; 75,3; 82,8; 96,10.13; 98,9

***

Nové naděje

Teprve po vykonaném soudu stane se den Hospodinův pro pokořený a kající lid Boží dnem vysvobození a spasení.

Za 12. a 14. kap.; Mal 3,1-4.19-21;

Jl 2,18-27; 3,1-5

Z prorockých úst neznějí jen Boží hrozby, varování a kárání, ale také zvěst o milosti, odpuštění a spáse. Uvádíme nejznámější statě z velkých proroků.

Iz 41,8-16; 42,10-13; 43,1-7; 44,1-5.1-23; 52,1-12

Texty vybrala: Jiřina Kubíková (pokračování příště)

Nad Písmem

BLAZE TĚM, KDO PŮSOBÍ POKOJ

Mt 5,9

Text z evangelní perikopy Matoušova evangelia 5,1-12 patří k jedné z nejznámějších pasáží Nového zákona. Když Pán Ježíš v blahoslavenství říká svým učedníkům: Blaze chudým v duchu, blaze těm, kdo pláčou, blaze tichým, blaze těm, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti, blaze milosrdným, blaze těm, kdo mají čisté srdce, blaze těm, kdo působí pokoj, blaze těm, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, dává nám tím podmínky pro dosažení plnosti života. Jako by to nepatřilo do našeho světa, protože v tom dnešním světě platí zcela jiné hodnoty – vlastnit, mít, umět se za každou cenu prosadit, žít a užít si.

I my, křesťané, na jedné straně nasloucháme Ježíšovým blahoslavenstvím, souhlasíme s nimi, chceme nebo se pokoušíme podle nich žít. Ovšem na druhé straně zjišťujeme, jakou silou na nás působí, jak nás ovlivňuje všechna ta nabídka světa – egoismus, moc, volba toho, co je pro nás pohodlnější, snazší, dostupnější. Je třeba si uvě-

domit, že nelze hovořit o nějaké zlaté střední cestě, protože cesta je jen jedna jediná, a tou je Ježíš Kristus, náš Pán a Spasitel. Jedině s ním můžeme získat věčný život.

Každý z nás v této postní době by měl učinit takovou osobní zpověď, nahlédnout do zpodobněného zrcadla a přitom použít právě ona blahoslavenství. Pro nás jsou to klíčové mravní normy přehledně a jasně naším Pánem vyslovené, které nám umožňují zřetelně a jasně vidět sebe sama v pravdivé podobě, v té, jak nás vidí náš nebeský Otec.

Někdy nám může připadat, že se dostáváme do určité stagnace. Tehdy je zapotřebí otevřít se novým podnětům, zamyslet se nad tím, jaká je naše vnitřní chudoba, co všechno v nás zabírá místo Bohu, zda nejsme příliš sebevědomí a hluční, málo pokorní, zda se dokážeme ztišit a druhým naslouchat, vnášet, zjednávat a udržovat pokoj mezi lidmi, vnášet pokoj tam, kde je neklid a napětí, abychom žili v míru, pokoji a lásce. Vždyť to je úkolem nás křesťanů. Kdo přijme

pokoj Ježíše Krista, ten zůstává v pokoji a snaží se tento pokoj šířit dál.

Právě blahoslavenství mohou vnést silný paprsek Božího světla do tmavých míst našich srdcí, abychom si uvědomili skutečné hodnoty. Je třeba hledat, neboť každý, kdo hledá, nalézá.

Jitka Pokorná

Děkujeme,
Pane,
za blahoslavenství,
která nám mohou
pomoci při zpytování
svědomí v této
postní době.
Kéž v tobě
hledáme a nalézáme
tvůj pokoj
a šíříme jej dál.
Amen.

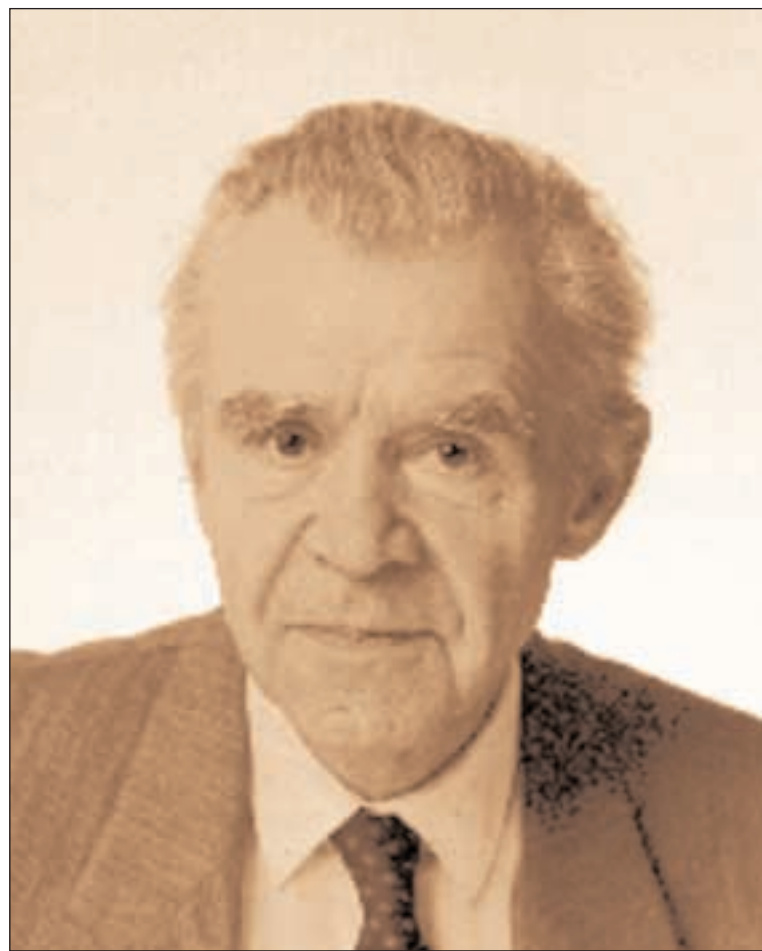
IN MEMORIAM PROF. JOSEF SMOLÍK

Zpráva o úmrtí prof. ThDr. Dr. hc. Josefa Smolíka (27. 3. 1922 - 4. 2. 2009), profesora a několikanásobného děkana Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze nám připomněla pomíjivost života, ale také jeho nedocenitelnou hodnotu. Odešel poslední významný představitel evangelické teologické generace, jež dospívala na gymnaziálních studiích v době 2. světové války, byla církevním obecnstvím oslovena jako centrem jistoty, v poválečném čase pochopila křesťanské poselství jako radostnou zvěst chudým a spontánně odpovídala na Ježíšovu výzvu, aby všichni jedno byli. Této generaci se otevřely brány zahraničních univerzit, zpočátku však jen ve Švýcarech a v zemích vítězů; teprve mnohem později na tradičních fakultách v Německu. Krátká doba od r. 1945 až do definitivního pádu železné opony stačila nadané a evangelium oddané skupině teologů k tomu, aby se naučili řeči a orientaci v cizině, navázali kontakty a především ustavili svůj široký a fundovaný teologický i společný

obzor. Dnes je třeba s úctou konstatovat, že nebylo třeba jej podstatně korigovat ani v klikatém společenském vývoji Československa, který vyústil do pádu opony a u nás do sametové revoluce v r. 1989. Tato skupina, jakkoli oborově i názorově rozlišena, z dnešního odstupu viděno, udržela si účinnou míru solidarity. Na tom měla nepochybně významný podíl v Písmu zakotvená teologie, jež brala v úvahu kritické teologické postoje ke státu a jeho moci, vybojované Karlem Barthem a jeho druhy. Pro svoji církev a evangelickou fakultu tato generace "bojovala boj dobrý". Z ní připomenuty, jež porozuměli našemu teologickému směřování a byli mi i osobně blízcí: inspirativní Amedeo Molnár, noblesní Jan M. Lochmann, hluboce lidský Jan Heller i společenský Luděk Brož. Měli mimořádně šťastný nástup studiem a zkušenostmi ve špičkové poválečné Basileji (ještě v r. 1969 byla na ně na univerzitě živá vzpomínka). Josef Smolík se svou studijní zkušeností americkou i dlouhodobým farář-

ským působením na sboru se zpočátku jevil jiným. Zaujal svou neobyčejnou plí literární, především časopiseckou, a jazykovou vybaveností. Vzpomínám, jak při mezinárodních sejitých moderoval tiskové konference, a to plyně v angličtině, němčině i ruštině. Co bylo tehdy neobyčejné, činil tak věčně sine ira et studio. Poznal jsem ho významně až později, zejména když jsme se v děkanských funkcích zabývali inkorporací teologických fakult do Univerzity Karlovy. Byl vždy spolehlivým, vážným a charakterním partnerem v jednáních. Jako dlouholetý člen Vědecké rady Husitské teologické fakulty uplatňoval své znalosti a zkušenosti a snahu usilovat o věci dobré a k prospěchu těch, kteří byli slabí. Činil tak s tichostí, jež vzbuzovala respekt. Byla často účinnější než diskusní ekvilibristika. Kolega bratr Josef Smolík byl opravdovým svědkem evangelia. *Blahoslavení mrtví, kteří umírají v Pánu. Zj 14,13.*

Zdeněk Kučera

Prof. Josef Smolík

SPOLEČNÉ HLEDÁNÍ BÁSNÍKA A SOCHAŘE

Dokončení ze str. 1
nevykázal Ježíši ve svém díle místo to mimořádné, od pouhých jiných velikých lidí rozdílné, jako Bílek.“

Je však pravděpodobné, což vyplývá i ze vzájemné korespondence, že přímo o tomto rozdílném postoji nehovořili, a že se ani nemohl stát důvodem jejich rozchodu. Ani poté, co Bílek s rodinou vstupuje do nově vznikající Církve československé, nelze u básníka vypořádat, na rozdíl od jiných, nějaké ochladnutí vzájemné blízkosti lidské i tvůrčí.

Úcta, s jakou Bílek přijímal dílo O. Březiny, se nejpoutavěji zrcadlí v rozhlasové přednášce *Moje radost nad Otokarem Březinou*, kterou Bílek přednesl 2. prosince 1934: „Jest tomu přes pět let, co nám odešel Otokar Březina. Připomínáme si stále jeho jméno a jeho dílo, protože je svaté. Ovládal své dílo dobře a dával, co měl nejlepšího. Lyru svou vztýčoval vysoko – až k Bohu. Jak Dech Boží vane, zasáhl i do jeho strun; a my slyšíme

životodárná slova nezemská – slova člověka Poslaného. Odtud pramení nad Březinou má radost. Radost svou chci zasévat světle po celém světě bratři, aby země vděčně zazářila vůči nebi nejlepšími květy a bíle.

Vidíme-li skvělé dílo a jeho tvůrce, náš zrak zvědavě klouže po rukách pracujících ku jeho tváři. I tážeme se: Zda se tu věrně kryje dílo a tvůrce? Jestli se nekryje, pak jest vše lží zavrženíhodnou. A ještě se tážeme: Zda doma jeho vinou někdo nepláče? Jinak ona vina prozařuje i jeho uměním; slzy i kletba pak se rozlévají po celém světě bratři. – Jak blahoslaveným jest zde dílo a tvůrce! Jaká radost nad Otokarem Březinou!

Byl mocný ve slovu jako neomezený vládce. Jakmile napsal slovo, hned se tisklo ve všech jazycích. Hlubáním ve svatých písmech přistihoval jsem se při četbě prací spisovatelů a vědců v malém o ně uznání. Až četba Stavitelů chrámu od Otokara Březiny vynutila mi slzy z očí... Ne-

stalo se Vám nikdy, že jste vešli do místnosti a jedno místo tam zdálo se Vám býti světlým a teplým? A vzpomene si: - Vždyť včera tu ještě byl, tam seděl, a co světla zářilo z něho, když promluvil!

Přátelé, vy myslíte, že náš národ a naše zem jest malou. Řekněte mi: Kde jest podobné místo a podobná bytost, ve kterém nezměrném soustátí, aby se rovnalo onomu místu světla a tepla, které zaujímal mezi námi Otokar Březina? A včera tu ještě byl. Naše slova mluvil. Pohledem svým dobrým vše pohládl, ba posvětil. A vše zde nejen pro dnes, ale provždy zůstane – jako zaslíbení, jako zasvěcení nás ku velikému úkolu zde na zemi. Odešel. Nyní se mu o našem soužití už jenom zdá. Blahořečení naše nechť vejde za ním až do věčného snu! A slova jeho, jimiž nás zaslíboval a zasvěcoval jako posvátnou úmluvou, nechť se v nás i – naplní!“

Martin Jindra

PROFESOR, LÉKAŘ A FILANTROP KAREL KOCH

Před třemi měsíci vyšla nenápadná knížka, kterou napsal Slavo Kalný a jmenuje se "**Zabudněte na Kocha**". Kniha pojednává o člověku, který se narodil v Náměšti nad Oslavou, středoškolská studia absolvoval v Brně včetně studia medicíny. Jeho osobu skutečně převálcovaly dvě šílené mocichtivé ideologie fašismu a komunismu. A jak obstál profesor MUDr. Karel Koch? Autor tvrdí, že s něžnou ironií, s úsměvem, a tak trochu flegmaticky. V Bratislavě není toto jméno příliš známé, ač v Bratislavě působil. Sám autor tvrdí, že je paradoxní, že Kochovo sanatorium je známější než jeho tvůrce, ale i majitel. Profesor Koch měl jedno krédo: „*Raději žiji v politickém vzduchoprázdnu, než v dusné atmosféře politické strany. Díky tomu předseda strany není protektorem mých myšlenek, ale ani mentorem mého počínání.*“ Je paradoxní,

že v Kochově sanatoriu se léčil jak Andrej Hlinka, tak i partyzán Viliam Žingora.

Na profesora Kocha v době povstání vypsal Němci odměnu 100 000 marek. Z Bratislavy byl ve 40. letech vykázan. Po roce 1948 byl pronásledován a vězňem komunisty. Narodil se 29. 6. 1890 v Náměšti nad Oslavou, přežil všechny útrapy a zemřel 24. 1. 1981 v Torontu. Prof. MUDr. Karel Koch je typickým Čechoslovákem. Z Brna ve 20. letech odchází do Bra-

tislavy založit nejenom sanatorium, ale i přinést lékařskou odbornost na novou lékařskou fakultu.

V roce 1968 jako sedmdesátiletý našel sílu, aby emigroval. Celá knížka je plná emocí, plná paradoxů doby, plná krásy života krásného člověka. Doporučuji, abyste si ji objednali v nakladatelství Marenčin spol. s r. o., Jelenia 6, 811 05, Bratislava.

Jan Hradil,
nahodilý čtenář

Člověk musí sám sebe velmi dlouho pozorovat, než může snít o tom, že může proklínat ostatní.

**Moliere,
vlastně Jean Baptiste Poquelin,
* 15. 1. 1622 (Paříž), + 17. 2. 1673 (tamtéž),
francouzský herec a básník**

PŘÍLEŽITOST PRO MLADÉ

Na přelomu srpna a září 2009 se bude konat v Ženevě zasedání ústředního výboru Světové rady církví, mezinárodní ekumenické organizace, mezi jejíž členy patří i naše církev. Světová rada církví se snaží všemožně podporovat zájem mladých lidí o ekumenické hnutí, a proto nabízí možnost stát se jedním ze "stewardů", kteří budou při tomto zasedání pomáhat. Nabídka platí pro všechny křesťany, kterým je mezi 18 a 30 lety, umí dobře anglicky a jsou ochotni a trávit v Ženevě 15 dní, plných zajímavé práce i zábavy.

Jedná se o jedinečnou zkušenost práce v mezinárodním kolektivu, kde potkáte nejen mladé křesťany z rozličných koutů světa, procvičíte si angličtinu, zakusíte sílu prožitku být součástí ekumenického společenství, ale navíc i nahlédnete "pod pokličku" činnosti tohoto mezinárodního grémia.

Program pro "stewardy" se skládá ze tří částí. V prvním týdnu se skupinka 25 stewardů účastní vzdělávacího "semináře", na kterém získají hlubší informace o ekumenickém hnutí, o Světové radě církví i o činnosti ústředního výboru, aby pak při vlastním zasedání mohli odpovědně vykonávat práci, která jim bude přidělena. Druhou částí programu je vlastní zasedání ústředního výboru, při kterém čeká stewardy náročná práce při zajišťování dokonalého chodu zasedání. Jedná se o intenzivní a vyčerpávající práci, která musí být často provedena v krátkém termínu, a proto bývá i dosti stresující.

Hlavní oblastí, ve kterých budou stewardi pomáhat jsou: zajišťování bohoslužebného prostoru pro ranní pobožnosti, práce v konferenčním sále, příprava a distribuce vytištěných dokumentů, ozvučení atp. Tato část programu zní sice poněkud náročně, ale na druhou stranu při ní stewardi zažijí nezapomenutelné situace a užijí si mnoho legrace. Činnost stewardů je navíc oceněna i symbolickou finanční odměnou. Dalším lákadlem jsou různé večírky a aktivity související s poznáváním Ženevy, které stewardi obvykle rádi ve volném čase podnikají.

Třetí část programu se týká ekumenického projektu, který si každý steward dopředu navrhne a po návratu z Ženevy ho uplatní doma, ve své zemi.

Dalším pozitivem programu pro stewardy je i stránka finanční. Po dobu trvání programu mají stewardi v Ženevě zajištěno zdarma ubytování a stravu. Světová rada církví navíc lidem z chudších částí světa proplácí i cestovné. Česká republika je naštěstí stále ještě mezi tyto země počítána, takže je možnost podat si žádost na proplacení cestovného. V tomto případě však Světová rada církví požaduje, aby steward určitou částkou na cestovné přispěl. Tuto částku si určí sám dle svých možností a je možné zkombinovat peníze své s příspěvkem od náboženské obce, církve nebo ekumenické organizace, jejímž je členem.

Program pro stewardy začíná 19. srpna a končí 4. září 2009 a je třeba se ho účastnit po celou dobu jeho trvání. Bližší informace jsou na internetových stránkách Světové rady církví na www.ecumenicalyouth.org, kde je možné si stáhnout i přihlášku. Vyplněnou přihlášku s fotografií, doporučujícím dopisem z církve nebo ekumenické organizace a s kopií pasu je třeba zaslat do 31. března 2009 na adresu, která je uvedena na přihlášce a je možné ji poslat i e-mailem nebo faxem.

Kristýna Mlýnková

